

NyS 69 - Temanummer

Tegn og tegnsætning

I 2024 fik vi en ny udgave af *Retskrivningsordbogen* og dermed en offentlig debat af de nye ord der er optaget i *Retskrivningsordbogen*, og en opdatering af retskrivningsreglerne. I den anledning vil vi gerne sætte fokus på en ofte overset del af skriftsproget, nemlig de tegn der optræder mellem ord(dele) og sætninger, og principperne for brug af dem.

Temaet for NyS 69 bliver *Tegn og tegnsætning*. *Tegn* refererer her til en række af symboler der manifesterer sig i en tekst, mens *tegn* refererer til brugen af disse tegn. Ved tegn forstås både de tegn der er retskrivningsregler for, fx kommaer, bindestreger, koloner og apostroffer, og de tegn som retskrivningsreglerne ikke behandler, fx smileys, emojis, hashtags (#), underscores og asterisker. Blanktegn (mellemrum) tæller også som tegn, som dog kun kommer til udtryk i sammenspil med andre symboler. Tal og bogstaver falder derimod udenfor tegnbegrebet sådan som det anvendes her.

Tekster – og dermed tegn – spiller en stor rolle i vores hverdag. Tegn bliver brugt i næsten alle slags tekster, og de kan både markere grammatiske forhold, fx ved at afgrænse sætninger, og ikkegrammatiske forhold, fx brugen af tøveprikker (*Jeg kan ikke komme alligevel ...*), brugen af asterisker (*Du *skal* komme og H*n kommer ikke i morgen*) og brugen af parenteser inde i ord (*(led)sætninger* og *ledsætning(er)*).

Redaktionen inviterer både til empiriske og mere teoretisk funderede bidrag, og de kan både anlægge et synkront og diakront perspektiv. Bidragene kan omhandle emner indenfor mange forskellige felter og fagområder og besvare spørgsmål af forskellig karakter, fx:

- **Tegnets kommunikative funktion:** Hvilken rolle spiller tegn som smileys og emojis i kommunikationen? Hvilke rolle spiller tegnsætning for opfattelsen af tekstens afsender? Det siges at semikolon er kendt som et tegn der markerer afsenderen som dannet eller gammeldags, og at punktum kan markere vrede eller aggression hos afsenderen af tekstbeskeder. Passer dette med empirien?

- **Retskrivning:** Er tegnsætningsreglerne i *Retskrivningsordbogen* formuleret tilstrækkeligt klart? Hvad er forholdet mellem tegnsætning i praksis og det tegnsætningsreglerne foreskriver? Er tegnsætningsreglerne dækkende?
- **Undervisning:** Mange sprogbrugere, herunder elever, har vanskeligheder med at sætte kommaet korrekt – men hvad med punktummet? Er der lige så mange problemer med at sætte punktum, og hvordan skal man undervise i det? Hvilke metoder skal man i det hele taget bruge når man underviser i tegnsætning, og kan AI være til hjælp?
- **Eksperimentallingvistik:** Gør brugen af startkomma det nemmere at læse og forstå en tekst, eller er der flere fordele vundet ved at undlade startkomma? Hjælper det læsningen hvis man undlader både start- og slutkomma, som man fx gør på engelsk? Hvilke effekter har det på læsningen at man sætter eller undlader bindestreger i komplekse forbindelser som *en ud af kroppen-oplevelse* vs. *en-ud-af-kroppen-oplevelse*?
- **Tegnets grammatik:** Nogle tegn kan uden videre forekomme sammen, fx et udråbstegn og en tankestreg: *Det var – heldigvis! – nemt klaret*. Andre tegn kan derimod ikke forekomme sammen, fx komma og tankestreg: **Det var, heldigvis!, nemt klaret*. Hvilke tegngrammatiske regler findes der, og hvor kommer de fra?
- **Tværsproglige studier:** Hvilke tegnsætningsmæssige ligheder og forskelle er der mellem dansk og andre sprog? Hvordan bliver fx strukturer med kolon oversat til dansk; bruges der også kolon?

Forslag, dvs. abstracts, til artikler på mellem 300 og 500 ord indsendes til nys.red@dsn.dk senest d. 1. september 2025. Forslagene kan være forfattet på dansk, norsk og svensk. Filerne bedes navngivet som følger: NyS69_Temanummer[forfatternavn]. En mailadresse bedes tilføjet nederst i forslaget. Forslagene bliver bedømt i redaktionen, og alle forfattere bliver kontaktet. De forslag der udvælges til eventuel publicering i temanummeret, gennemgår den sædvanlige redaktionsprocedure for artikler til NyS, herunder bedømmelse af en anonym fagfælle. Artik-

lerne kan have et omfang på op til 45.000 anslag (ca. 20 sider), inklusive mellemrum, men eksklusive litteraturliste og noter. Deadline for artikler er 1. december 2025. Artiklerne udgives i juni 2026.

Pre-call: NyS 71 – Temanummer (forventet udgivelse juni 2027)

Det fonologiske system

Fonologien er studiet af sproglydene som funktionelle og psykologiske enheder og studiet af hvordan den lydlige side af sprogsystemet er organiseret. Med temaet *Det fonologiske system* inviterer redaktionen til bidrag der undersøger og diskuterer hvordan det fonologiske system er organiseret, hvilke dele det består af, og hvordan dette system interagerer med andre dele af sprogsystemet (fx fonetikken eller morfologien). Empiriske studier af fx sprogbrug, sproglig variation eller anvendt lingvistik passer inden for temaet i det omfang de belyser enten konsekvenserne af den empiriske undersøgelse for vores forståelse af det fonologiske system eller hvilken rolle vores forståelse af det fonologiske system spiller for undersøgelsen af det empiriske spørgsmål.

Det endelige call vil være at finde i NyS 69 (juni 2026), hvorefter det vil være muligt at indsende abstracts (med deadline september 2026). Man er velkommen til at kontakte redaktionen hvis man påtænker at indsende bidrag.